

פתח דבר

בשבח והודיה להשי"ת הננו שמחים להגיש לציבור הרחב את הספר "עצה, סגולה וברכה", ובו מקבץ עצות, סגולות וברכות מתוך כתביו של הרבי מליובאוויטש.

קשת רחבה של נושאים מקיפה התכתובת בין הרבי מליובאוויטש לבין הפונים אליו, גם כאלה אשר אינם נחשבים לחסידי חב"ד. הרבי ידע להשיב לשואלים אותו בדיוקנות מירבית, תוך מתן עצה סגולה וברכה.

הננו תקווה כי ספר זה יגביר אצל כולנו להתאמץ יותר בהחשת הגאולה האמיתית והשלמה.

מנחם הרמן

רמת השרון, ארץ-הקודש

כל הזכויות שמורות למחבר

נדפס בישראל תשע"א

עריכה: מנחם הרמן

עיצוב עטיפה: יענקי שכטר

הדפסה: דפוס 'כתר', ירושלים

את הספר ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

עונת השידוכים

שדכן

העוסק בשידוכים שכרו גדול מאוד

..נהניתי ממ"ש ששניהם משתדלים בעניני שידוכין של תלמידי הישיבה, ובפרט אלו הגלמודים וכו', ויה"ר שחפץ ד' בידם יצליח, ומובן גודל הענין ממ"ש ומה' אשה משכלת, ואמרז"ל, שעוד מששת ימי בראשית הקב"ה דוקא מזווג זיווגים, וכל העושה בזה שכרו גדול ביותר, וכמבואר בכמה מקומות..

(אגרות קודש חי"א, מ' ג'תקכו)

תפקידו של השדכן

..ביחס לעניין השידוך, בטח לא תיעלבי מההערה הבאה, שללא ספק ידועה גם לך, והיא, שכמעט כל השידוכים מתבצעים בימינו בעזרתם של שדכנים ו/או ידידים שפועלים בתור שדכנים, משום שאנשים בדרך כלל טרודים מדי ואין להם את ההזדמנות למצוא לעצמם שידוך מתאים. אין צורך לומר שתפקידו של שדכן הוא רק ליצור את ההתוודעות המתאימה, ואז יכול כל אחד מהצדדים להמשיך לדון בעניין, באופן חופשי וללא לחץ, וכו'.

לפיכך, אם תהליך זה עדיין לא התבצע במקרה שלך, הייתי מייעץ להוריך למצוא שדכן בעל מרץ, וייתן השם יתברך שמאמץ זה ישמש, בדרך הטבע, צינור לקבל את ברכת השם. כמו כן, חיי היומיום וההתנהגות שלך בהתאם לרצון השם, עשויים לזרז את ברכתו, כמו שכתוב "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה" (דברים טו, יח).

הצורך והדחיפות להתעסק בשידוכים

ציווי מוחלט בתורתנו הקדושה

לפלא ומצער, אף שדרכו הוא שאין מזכיר מפעולתו בעניני שידוך והרי גם בזה ציווי מוחלט בתורתנו תורת חיים ולא עוד אלא שנקודה נוספת גם על הנ"ל שזוהי מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים.

(אגרות קודש ח"כ, מ' ז'תרנה)

חובת האב להשיא את בנו

המצב הכספי אינו תופס מקום

במענה על מכתבו - בלי הוראת זמן הכתיבה - בו כותב בהנוגע לבנו... שי' שאפשר ילמדו מקצוע וכו', כיון שבע"ח הוא לרגלי הכנסו לדירה אחרת, ולכן אין לו מקום לחשוב על שידוך עבורו, כיון שסידור הענינים לבנו יגיעו לכמה אלפים לירות.

ויתבונן בתחלת מכתבו וסיומו, אשר למצוא אלפים לירות בשביל דירה כדאי להכנס בחוב, אף שקודם לזה ג"כ הי' נמצא בדירה, אלא שדירה העכשווית טובה יותר, ובהנוגע לקיום המצוה דושננתם לבניך, ואח"כ להשיאו אשה, שזה ממצות הבן שעל האב וכפסק רז"ל, הנה פשוט בעיניו שלא רק שלא צריך לעשות בזה, אלא כלשונו הוא, אין לו שום מקום לחשוב עד"ז, והלא דר הוא בירושת"ו כו"כ שנים, ובודאי שלא נעלם ממנו אשר בני עניים ממש ל"ע, משיאים את בניהם ובנותיהם אפילו בחדשים האחרונים, ומשתדלים שישארו דוקא באהלה של תורה, ומהם אפילו כאלו שלא הי' בידם לשלם אלפים לירות בעד דירה.

וכך הוא אומנתו של היצר הרע, שבתחלה הוא עצמו הי' נמצא באהלה של תורה כל היום, ואח"כ מסיבות שונות ומשונות קבע פרנסתו במקום אחר ונעשה פקיד, ובמילא מובן שגרם חלישות בלימוד הנגלה ובלימוד החסידות ובעבודת

משיכת הלב

להחליט כפי משיכת הלב שלה

הצעת הנכבדות בשביל בתם תחי' (עם האברך.. שי') - בכלל נכונה היא, אלא, כיון שמזכירה ש(בתחלה) קצת הסתייגה וכו' אין כדאי שהם יתערבו עוד בזה, ותמשיך בתם כפי הנראה לה, כפי המשך הלב וכו', והרי (כנ"ל) ה' משגיח בהשגחה פרטית.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט'קסז)

כאשר ישנם שתי הצעות יש להכריע לפי המשכת הלב

במענה למכתבה מא' אייר, בו כותבת ע"ד הצעות נכבדות שלאחת מהן יש לה המשכת הלב יותר, ובהנוגע להשניה אמרו לה שהטיל גורל והגורל הורה להצעה השניה.

הנה בכלל בענייני שידוכין, כשבשתי הצעות המדובר הוא ירא שמים, יש מקום להכרעת המשכת הלב - וכמ"ש ונשאלה את פי', ולא שמעתי בעניינים כאלו ע"ד הטלת גורל.

אבל כיון שכנראה ממכתבה, אבי' שי' נוטה להצעה השניה יש לה לברר טעמו ונימוקו בזה, ובהתאם להבידור לדון עוד הפעם על דבר שתי ההצעות.

וכיון שלפעמים קשה להחליט בעניין שנוגע כל כך בחיים, כדאי שתתייעץ בזה עם אלו המכירים פרטי הדברים.

ויהי רצון אשר בורא עולם ומנהיגו המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, ינחה בדרך הטובה לפניו.

(אגרות קודש ח"ז, מ' ו'רלא)

החיוב על האב להשיא את בנו

כבמכתבי הקודם ארשה לעצמי עוה"פ לעורר ע"ד החיוב על האב לבנו להשיאו אשה, שאף שאופן הפעולה בזה משתנה לפי המקום והזמן מאחר שהמטרה להצליח במקום ובזמן מסוים, אבל עצם החיוב הרי זה הוראת תורתנו שלא תהיה מוחלפת וכו'.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט'שמב)

מידת הביטחון תועיל במציאת השידוך

..ולאחרי בקשת סליחתו אביע איחולי שתתגדל מדת הבטחון שלו בבורא עולם ומנהיגו, ובמילא לא ידקדק וידייק לחשוב חשבון על כל ההצעות בפרטי פרטים (שבכלל אי אפשר הוא כלל וכלל, שהרי אין אדם יודע מה שבלבו של חברו, ובמדה כזו שהשווה העדר ידיעה זו להעדר ידיעת הקץ - כדמוכח גם באגה"ק לרבנו הזקן סי' כב -) שאז תוקדם מציאת זיווגו הטוב לפניו בגו"ר גם יחד.

(אגרות קודש ח"ד, מ' ד'תתקפ)

להפסיק הפגישות ולראות כיצד פועל הרגש

כשאין ברור היחס להצעת שידוך - אחת מהעצות לבירור היא: להפסיק הפגישות וההתכתבות למשך זמן ולהבחין איך זה פועל על יחסה וההרגש וכו'.

(אגרות קודש חכ"ה, מ' ט' תעז)

בהחלטת השידוך - חייבים שיהיה רגש

כיון שלאחרי פגישת רבות כ"כ ובזמנים שונים וכו' (וככתבה) אינה יכולה לומר "YES" [=כן] מובן, אשר: 1) אין לה לומר YES, 2) פגישות סתם בעלמא אין מדרכי צניעות (וגם בטח מעוררות תקוות אצל השני - שפירוש הפגישה היינו "הן" ובמילא) מבלבלות וכו'.

ובפרט שסגנון כתבה ותוכנו מורה על חישובים שכליים ואין כאן עניין של רגש מעורב.

אזכיר עה"צ.

להתייעץ עם ידידתה, עמה יכולה לדבר גלויות...

במענה למכתבה מיום השלישי, בו כותבת אודות תגובתה והרגש שלה בנוגע לפלוני וכו' אף שמוצאה בו מדות טובות וכו'.

כיון שככתבה אין מצבה ברור גם בעיני עצמה (ואפשר שבכלל, אין זה אלא מצב רוח עובר), כדאי שתדבר בזה עם ידידה שלה, עמה יכולה לדבר גלויות לב, שהרי לפעמים הכי קרובות, ע"י הדיבור מתברר העניין יותר גם בעיני המדבר עצמו.

ויהי רצון מהשי"ת המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, שינחה בטוב לפניה.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט' קפא)

דרכו של איש לחזר

בעל האבידה אינו מחכה שאחרים ימצאו אבידתו

אצטער על שאינו מזכיר במכתבו דבר ע"ד שידוכים, וידוע לו דעתי בזה מכבר שאמרו רז"ל שדרכו של איש לחזור, והמשל הוא ממי שאבדה לו אבדה, ורואים במוחש אשר בעל האבדה אינו מחכה במקומו ובביתו עד שיבוא פב"פ ויאמר לו, מצאתי חפץ, ואולי שלך הוא, אלא הוא יוצא ממקומו, וגם אפי' כמרז"ל חתן חות דרגא ומחפש אבדתו. והשי"ת יצליחו.

(אגרות קודש ח"ו, מ' א' תרצד)

כל יום שעובר חסר הוא במידה ידועה

במה שמסיים במכתבו שאינו רואה דבר מתאים בהנוגע לשידוך וגם לא דרך לפעולה, הרי פשוט ששני העניינים מופרכים, וכמרז"ל בנות ישראל נאות הן, שהפירוש בזה הן בגשמיות והן ברוחניות, והדרך לפעולה הוא כמו שעושים שאר האברכים יראי ד' בכגון דא, הוא ע"י ממוצע,

והוא הדבר אשר כתבתי לו איזה פעמים שכנראה מתרשל בעניין זה, ומתאים לטבע בני אדם בכיו"ב ככל שיגדל משך זמן ההתרשלות, קשה יותר להפטר ממנה, אבל כיון שמוכרח קיום פסק רז"ל שצריך לחזור כאדם המחזר אחר אבידתו, וידוע שדברי תוה"ק הם לא במליצה יפה אלא שמתאימים העניינים להביטויים בהם משתמשים, הנה ידע שזהו אבידה, וכל יום שעובר בלעדי זה, יום חסר הוא במידה ידועה, וכבר האריכו רז"ל בסוגיא דיבמות, כל השרוי בלא כו' ואחכה לבשו"ט בהקדם היותר אפשרי...

(אגרות קודש ח"ב, מ' ד"ו)

שידוך כשישנם חילוקי השקפות

אל לאדם להכניס עצמו לנסינות

להלן מענה לצעירה שכתבה לרבי כי נפגשה עם בחור שהשקפת עולמם אינה תואמת, ובדעתה להינשא לו:

אין זה ענין כלל לעשות פשרות בעניני עיקר (פרינסיפ), ובפרט - בתור התחלה לחיים עצמאיים, ובמיוחד - שזה יהיה היסוד לנישואין (בנין עדי עד) בה בשעה שפשרה (=אינה אמת) היינו שקר - שקר לעצמו ושקר לאדם השני, ואיך יבוא אושר עי"ז?

כשמישהוא מתנהג בעניני יר"ש יותר מלפי הבנתו - אין זה פשרה בפרינסיפ - כ"א אי נוחיות, או טרחא יתרה וכיו"ב; כשמישהוא מתנהג בעניני יר"ש פחות מכפי הבנתו - ה"ז פשרה בפרינסיפ ובאמונה. ואסור להכריח אדם לעשות זה.

ועלול אשר סו"ס יעורר זה התמרמרות אצל זה שהכריחוהו - על האדם שבשבילו עשה הפשרה=שקר, והעדר הכבוד מצד המכריח להמוכרח (בראותו שמוותר על פרינסיפ). כאו"א מתפלל בתחלת כל יום "אל תביאני לידי נסיון" - אפילו צדיק גמור בן שבעים שנה. ופשיטא - שאין להכניס עצמו לידי נסיון יום יומי.

כנראה ממכתבה עצמה - אין בה התוקף כלל לשנות השקפתו במשך הזמן - שהרי כבר עתה נוהגת (ככתבה) בכמה פשרות, ופשרה גוררת פשרה וכו', ועד שבטלה כל חשיבות הפרינסיפין (במשך הזמן), ועוד יותר מזה שצד השני דורש. בכלל אינו ענין - להכריח צד השני לשנות השקפתו, ובפרט שמתעסק בפסיכולוגיא (אפילו באם הי' - ביכולתה), כ"א מוכרח שיעשה זה מרצונו הטוב לגמרי (אלא שיכולה להסבירו וכו'), ודוקא משך זמן לפני ההחלטה בנוגע להשידוך.

כנראה - כהנ"ל בא כתוצאה מההנהגה שאינה מתאימה ע"פ שו"ע (ואף שבעוה"ר בארצה"ב רבים עושים כן) שנפגשים וכו' זע"ז לעתים (הכי) תכופות, אף שיודעים שעדיין אין הזמן בא לנישואין. וקירוב בלתי רצוי - מביא להפכו ריחוק וחיכוכים וכו'.

ואולי כדאי שעכ"פ עתה יפסיקו הפגישות וכו' למשך זמן, ועי"ז יוכלו לבחון כאו"א את עצמו והרגש שלו בהנ"ל (מבלי בלבול ה-emotions [=רגשות!]) ואח"ז יחליטו סופית בכהנ"ל. אזכיר עה"צ.

(תשורה משמחת נישואין)

אין לוותר על עניינים של יראת שמיים ומצוות

מובן שאי אפשר לוותר על עניינים של יראת שמים ומצוות, וכשהמדובר בנוגע לשידוך - הרי זה קיום המצוות כדרוש בלי ויתורים גם היסוד שיהיה השידוך מוצלח ובמזל טוב.

(אגרות קודש חכ"ה, מ' ט' תפ"ט)

האם בחורה דתית יכולה להשתדך עם בחור שאינו דתי?

במענה למכתבה מיום 2/42, בו שואלת האם בחורה דתית יכולה להתחתן עם בחור שאינו דתי.

והנה מובן שעניין שידוך, אין זה ענינו לחנך את מי שהוא מישראל ולשנותו מן הקצה אל הקצה, כי אם בעיקר לבנות בית בישראל על יסודי התורה והמצוה, ולחנך על טהרת הקדש הילדים כשיברכם השי"ת בפרי הבטן, ומובן ששידוך כהאמור, הרי זה יקשה ביותר וביותר שתוכל להביא את האמור בפועל, גם אפילו אם יבטיח שיעשה דתי, מובן שנוסף על זה שאי אפשר לדעת מראש שיקיים

הנ"ל במילואו, הנה בכלל דתיות הבאה בשביל לעשות טובה למי שהוא אחר, ובפרט כשקשור זה בענין שידוך, מובן שאינה מיוסדה, והרי ענין הדתיות צריך להיות בכל יום ויום ולפעול פעולות בחיים, ואין זה בא כל האמור על ידי הבטחה בעלמא שיעשה את מה שיצוו לו.

מהאמור מובן, שכדאי שתתעניין בהצעת שידוכים דבחורים לומדי תורה ומקיימי מצוות בפועל, והרי כמה מאלו נמצאים במדינתה עתה.

(אגרות קודש חי"ח, מ' ו'תשעח)

כשהמדוברת מתנגדת לגידול הזקן

במענה למכתבו מר"ח חשוון, בו כותב אודות שידוך עבור בנו הו"ח אי"א בעל מדות רב פעלים... ונוגע בשאלת הזקן.

לדעתי, באם תהיה המדוברת שבעת רצון ממעלות בנו שי' בתורה ומצוות ויראת שמים וכו' ובכל זה תעכב הסכמתה על השידוך מפני גידול הזקן, הרי זה הוכחה שענייני התורה והמצוה אין חשובים בעיניה, כיון שהחשש מה תאמרנה החברות שלה וכו' מכריע מעלות האמורות,

ואם כן הוא מצב המדוברת ביראת שמים, תורתנו תורת חיים ובקיום מצוותיה עליהם נאמר וחי בהם, אזי צריך עיון גדול אם זהו שידוך מתאים, וק"ל.

ויהי רצון מהשם יתברך המשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית שבקרוב ממש ימצא שידוך המתאים באמת לבנו שי' ויראה ממנו רוב נחת אמיתי, הוא נחת יהודי חסידותי, נוסף על הנחת שגם עתה מקבל מהנהגתו וענייניו.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט'מא)

לא כדאי "להסתבך"...

..שידוך עם כזו שיחסה לתומ"צ אינו כדבעי - מובן שקשור עם הסתבכויות רבות, ושלא תמיד אפשר להעריכן מראש.

(אגרות קודש חי"ח, מ' ו'תתקסה)

האם כדאי להתחתן עם אדם שמבטיח שיתחיל לשמור מצוות אחרי החתונה?

קיבלתי זה עתה את מכתבך, בו את כותבת אודות ההיכרות שלך עם אדם צעיר, וכי ניסית לשכנע אותו לגבי עניין בסיסי ביהדות וכו'.

לא ברור מתוך המכתב שלך האם הוא אמור להיות רק אינפורמטיבי, או שהיית רוצה גם לדעת את דעתי ו/או את עצתי. בכל אופן, גם אם הדבר מוטל בספק, נראה לי שבכל זאת חובתי להביע את דעתי בנושא זה, בהתחשב ברצינותו.

מאחר שאני מכיר את הרקע שלך, בוודאי אין צורך להדגיש בפניך באריכות שכאשר שוקלים הצעת שידוך, התנאי המוקדם הראשון הוא שהשותף לחיים בעתיד יהיה מחויב לדרך התורה והמצוות בחיי היומיום במידה מלאה, תוך שימת דגש על קיום מעשי של המצוות.

כמובן, התורה, בתור התגלמות של החכמה האלוקית האינוסופית, מספקת שטח רחב עבור לימוד עיוני, והיא מקור לנושאים מעמיקים, ואת מוצאת בהם מקורות למצוות שונות והתייחסות אליהן. אפשר למצוא הרבה גם בספרות הקדושה שלנו בצורת הסבר של המשמעות היותר עמוקה של המצוות. עם זאת, הגישה היהודית הנכונה - שהיא גם הגיונית - היא שאסור לאדם להימנע מלקיים מצוה עד שהוא יבין את המשמעות שלה במידה מלאה, ובוודאי שלעולם אסור לאדם לעשות הבנה כזאת תנאי לקיום מצוה, במיוחד מתוך התחשבות במגבלות השכל האנושי. משום שכל יום שחולף ללא קיום המצוה

מהווה אבידה שאינה חוזרת.

מובן גם שכאשר אדם מבטיח להקדיש את עצמו במידה מלאה לתורה ולמצוות בחיי היומיום שלו בתאריך כלשהו בעתיד, ההבטחה הזו יכולה להיות בת-תוקף רק אם הוא יודע מתוך ניסיון מה כוללת הבטחה כזאת. מכיוון שהבטחה כזאת כוללת שינוי קיצוני בדרך החיים שלו, והיא מגיעה לאחר שנים של חיים בהתאם למתכונת קבועה, לא יכול להיות לו - למרות שייטכן שהוא בעל כוונות טובות - מושג אמיתי ביחס לשאלה האם הוא יהיה או לא יהיה מסוגל לבצע את זה. רק לאחר שהוא מעמיד את עצמו בפועל במבחן למשך תקופה ארוכה וניכרת, הוא יהיה מסוגל להחליט האם הוא יכול או לא יכול לקבל על עצמו החלטה כזאת למשך כל ימי חייו.

ברור שכאשר מדובר בנישואין, זה לא צריך להיות כרוך בציפייה כלשהי לחנך, או לחנך מחדש, את מי שאמור להיות השותף - במיוחד כאשר חינוך כזה יידרש כמעט בכל צעד בחיים. טבע האדם הוא כזה שכאשר לוחצים על אדם לעשות ויתורים לטובת אדם אחר - בכל יום והרבה פעמים ביום - מבלי שהוא רואה בינתיים סיבה כלשהי לעשות זאת מלבד הצורך לרצות את השותף האחר, זה לא מצב בריא, וזה חייב ליצור תרעומת וחוסר הרמוניה, וכו'.

(תשורה משמחת נישואין)

שידוך - כשאחד אינו דתי

מענה לאחד שרצה לבוא בקשרי השידוכין עם אחת שאינה דתיה, אך החליטה להיות דתיה מכאן ולהבא:

כל שידוך - אחריות גדולה בו, כיון שמטרתו חיים משותפים והרמוניים במשך כל היממה וכל השנים הבאות - דשני בנ"א [=בני אדם] מבוגרים שגדלו כאו"א [=כל אחד ואחת] במשפחה שלו וכו'. כשהרקע שונה לחלוטין בשטח

דת ישראל (שהיא מחדירה כל פעולות האדם: אכו"ש [=אכילה ושתייה] וכו'). החשש לחיכוכים מתמידים, רגש דאי נוחיות, לחץ וכיו"ב - גדל ביותר וביותר.

ההחלטה להיות דתי' מכאן ולהבא - אא"פ [=אי אפשר] שתהא מבוררת ככל הדרוש, כיון שאא"פ להרגיש בפועל הקושיים שבזה והנסיונות, כ"א [=כי אם] כשחיים באופן כזה בפועל ומשך זמן (ובפרט - בעוניי טהמש"פ [=טהרת המשפחה]). - וגם כשמקיימים ההחלטה - אין זה מבטל ההתמרמרות שהצד השני מכריח הנהגה יום יומית שמצ"ע [=שמצד עצמו] אין רוצים בה כלל, שוללת כמה תענוגים וכו' וכו'. ובפרט לאחר שתעבור התקופה הראשונה שהכל נראה ע"י משקפיים של אמוציא ורגש, נראה מפתיע וחדש וכו', ומתחילים ימים האפורים וכו'. וכ"ז אפילו כשלא היו בעבר מאורעות שרישומן ניכר וזכרון מבלבל וכו'.

פשוט - שיכול להראות הכתוב - גם להצד השני. שהרי כדי שאחד יה' מאושר וכו' - מוכרח שגם השני יה' מאושר. ובטח יתבוננו כאו"א בכהנ"ל.

כל השמות ואזכיר עה"צ לכהנ"ל.

(תשורה משמחת נישואין)

שידוכים בין העדות השונות

יש להתעניין בשידוכי אשכנזי לספרדיה, ולפלא על סגנון שאלתו

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מי"ז אייר ומובנת התמי' לסגנון כתבו, ששידוך עם בנות אחב"י הספרדים ה"ז בגדר נחות דרגא ח"ו וח"ו. ויש להתעניין בזה.

(אגרות קודש ח"כ, מ' ז' תרמב)

הפגישות בין ה'מדובר' והמדוברת'

חתן מושלם - אין בנמצא!

כפי שנראה לי מצבה, ואפילו על פי תיאורה שלה הנ"ל, איני רואה כל יסוד לפחד, או אפילו לעצבנות וכיוצא בזה. סיכום מצבה: באה למדינה שסדרי החיים בה שונים בתכלית מאלו אשר חונכה והורגלה בהם, למרות זה הצליחה להסתדר בעבודה הנותנת גם סיפוק נפשי, נוסף על ענין הפרנסה כפשוטה. הורי מעבר לים, אין לה כאן קרובי משפחה שיתעניינו בעניני שידוכין, למרות זה הכירה, על ידי התעניינות קרובים - ברוח, כמה בחורים [אשר בטח (דלא ככתבה) היו ביניהם כאלו שראוי להמשיך בהיכרות אתם על מנת לברר יותר יחסה לשידוך כזה]

אלא - וזוהי הנקודה אשר, לעת עתה, אינה בסדר: רצתה בדווקא להפגש עם כזה שבמבט הראשון תראה בו כל המעלות האפשריות.

[ומובן שלא פגשה אותו, כיון שמציאות כזו - אינה במציאות בעולמנו זה].

במלות אחרות: בטח ישנן כמה הצעות אשר כדאי שתתעניין בהן, מאלו שכבר הוצעו או שיציעו בעתיד הקרוב. אבל מוכרח שתתנהג כמו שנוהגות כל אחת ואחת - שכמו שמכיר האדם את עצמו שאינו שלם בתכלית, כך מבין הוא שגם זה שנפגש אתו - טבעי הוא שלא יהי שלם בתכלית. ומתבונן בו - שבענינים עיקריים יהי בסדר. ובטפלים - מה טוב אם מזדמן, אבל אין זה תנאי לעצם הדבר.

ותיכף שתחליט בעצמה על גישה האמורה לעניני שידוכין - יחול שינוי עיקרי, ובמילא יוטב גם מצב רוחה, יסתלקו ההפרעות וכו'. והעיקר - תמצא את בן גילה.

(תשורה משמחת נישואין)

האם לדווח על מצב בריאותו?

במענה למכתבו מכ"א אלול חדש הרחמים, בו כותב אודות חוות דעת הרופא בהנוגע לבריאותו שישנם מייעצים ניתוח בלב.

והנה מובן שבכלל - ההחלטה בזה תלוי בגודל המומחיות של המייעצים, וביחוד במצבו הנה כפי הידיעות כאן מבקרים באה"ק ת"ו מומחים גדולים ברפואת הלב גם מחו"ל, ואז עושים התייעצות ביחד עם המומחים דאה"ק ת"ו

וכדאי אשר יברר באם ישנה בקרוב אפשריות להתייעצות כזו האמורה, ואז יבקש את הרופא ממכיריו שיתבקר ע"י הנ"ל וידעו הוראתם, ויהי רצון שיצליחו בעצתם לרפואתו קרובה.

במ"ש אודות שידוך ואם צריך לספר המצב הנ"ל וכו', ישאל בזה חוות דעת רב מורה הנראה בישראל בסביבתו.

בודאי יודע משלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים ותניא ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

(אגרות קודש חט"ו, מ' ה'תשסב)

בסופו של דבר גם העניינים הטפלים מסתדרים...

תקוותי שבתוך כל העניינים עוסק גם בעניני שידוכין כמובן באופן המתאים, ז.א. ע"י ידידים ממוצעים, ומקפיד על העיקר אבל אינו משים לב להטפל דטפל, ובאופן בחירה כזו לפעמים הכי קרובות גם הטפל מסתדר, והשי"ת יצליחו לבשר טוב בקרוב בכל הנ"ל.

(אגרות קודש כרך י"ז, מ' ו'לח)

ככל שמתבוננים יותר בפנימיות - החיצוניות מתבטלת

בהנוגע לשידוכין, צריך הי' לדקדק בענינים העיקריים בהנוגע להמשודכת, שאז במילא הענינים הטפלים ועאכו"כ טפל דטפל וחיצוני' דחיצוניות אינו תופס מקום כלל וכלל, וכידוע שכל שהפנימיות בגילוי החיצוניות בטל, - פארלירט זיך אין גאנצען - ובגישה כזו בודאי יתבטלו עניני הנסיונות והמניעות המדומות ובמילא ימצא זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות בקרוב ממש, וברובא דרובא הרי סו"ס נוכחים לדעת שגם החיצוניות מתאימה וטובה.

(אגרות קודש חי"א, מ' ג'תל)

לברר השקפת עולמה

ועל דרך האמור הוא גם בהנוגע לענין השידוך אודותו מזכיר, שהרי נאמר, ומה' אשה משכלת, ולכן אין מקום לדאגה, כי אם התעניינות בבירור הפרטים כשיבוא הזמן לחשוב על דבר שידוך בפועל ואז כמובן צריך לברר על דבר השקפת עולמה שלה של זו שכותב או כיוצא בה, האם מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים, שהרי רק אז - איש ואשה השכינה ביניהם, כשחיהם מיוסדים על יסודי התורה והמצוה וק"ל, ואין להתרשם ממה שיש חילוק בתכונת נפשם שהרי דבר רגיל הוא וכשהענין מתאים אין כלל הפרעה מהאמור.

(אגרות קודש חי"ט, מ' ז'מד)

העניין הכספי

בעיית כספים תעכב שידוך?

במענה למכתבה בו כותבת אודות הצעת נכבדות אשר ישיר הדבר בעיני שניהם וכו' ורק שבעיית כספים באמצע בעיקר מצד השני, הורי המדובר שי'.

ובכגון זה הדרך הישרה למצוא מידידיהם שישפיעו עליהם ובפרט שגם ע"פ

שכל הבריא והפשוט, הרי אין מקום כלל שאיזה אלפים לירות יתפסו מקום בענין עיקרי וכו' הנקרא בנין עדי עד.

אינה מזכירה במכתבה באיזה מקום רוצים לקבוע דירתם, והרי החילוקים במחיר דירות במקומות שונים באה"ק ת"ו הם גדולים ביותר, ואולי קביעות הדירה במקום אחר מהמדובר תפתור הבעיית האמורה ועכ"פ תמעט אותה, כמובן כוונתי למקום בו דרים שומרי תורה ומצוה, שהרי על זה אין לוותר.

והמסירה ונתינה שלה במלאכת שמים חינוך בנ"י ובפרט בבי"ס חב"ד אשר ע"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל אשר על הציון הק' שלו יזכירה, תעמוד לה לבש"ט בכל האמור.

אין לעכב חתונה לצורך פרנסה

..לא נראה לי מה שכותב שמעכב החתונה לפי שאין ביכולתו לעת עתה להשתכר די מחייתו, כי הרי ידוע מרז"ל - הובא בלקו"ת סוף פ' ברכה בביאור שהקב"ה נותן פרנסה לאיש בשביל אשתו.

(אגרות קודש ח"ח, מ' ב'שכ)

שאלת דירה אינה מעכבת שידוכין!

פשוט שאין שאלת דירה מעכבת בעניני שידוכין.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט'פח)

האם להתאים הזיווגים ע"פ הקבלה?

במענה על מכתבו מח' ניסן, בו שואל אם האמת כדברי האומר בענין זיווגים שצריך להתאים וכו' וכן בהנוגע למה שאומרים אודות חכמת היד שרטוטי היד, ואם כל הנ"ל סותר להציווי תמים תהיה עם ה' אלקיך.

התאמת הדיווגים ותכמת היד, מדובר אודותם בספרי קבלה ופנימיות התורה, ולא יזה מהן מצוין בשולי הגליון *, ומזה מובן שאין זה היפך הציווי דתמים תהיה עם ה' אלקיך, ועל דרך עניני שמירת הגוף והנפש, עניני רפואה וסגולות בדוקות וכיו"ב, ויעויין גם כן בשולחן ערוך יורה דעה סי' קע"ט כמה פרטים בהנ"ל.

אבל במה דברים אמורים כשיודעים הענינים הנ"ל על בוריים, שרשי הנשמות שרטוטי היד וכו' אבל מי שאין לו בזה ידיעה ברורה, [שבדורנו זה יכולה להיות רק על ידי קבלה מפי רב ולא מדעת עצמו], כמובן גם על זה נאמר רבים חללים הפילה, מי שלא הגיע להוראה ומורה, ותמה אני אם יש בדורנו זה מי שיאמר ויפרסם שבקי הוא בענינים אלו * *.

תקוותי שקובע הוא עתים בלימוד תורת החסידות פנימיות התורה, וכלך מעניני קבלה מעשית ואביזרייהו, וכמפורסם האזהרה שבזה בכמה ספרים הקדושים.

(אגרות קודש חט"ו, מ' ה'שפג)

הגיל המומלץ לשידוכין

יניחוה לנפשה, עודנה צעירה

..בהנוגע לתוכן מכתבו אודות השידוך, - כמדומה פירשתי תמיהתי לחפזון, שבעיקר הוא בהנוגע לגיל בתו תחי', ועוד נוסף לאחר תוכן מכתבו זה, "אשר מורה טובה היא מאד, ובכדי לקבל תעודה מתאימה עלי' ללמוד עוד משך זמן בזה", ועוד והוא העיקר שסברתו, שתתאסר והחתונה תהי' לאחר שתי שנים או שנה וחצי, אין זה ענין כלל, שהרי לא כימים הראשונים דורות אלה, ואין לבלבל נערה בגילה, במחשבות מהאירוסין עד לחתונה במשך זמן הנ"ל, ומובן ג"כ אשר תהי' החתונה בעוד איזה חדשים, גם זה אינו ענין, וכנראה שגם הוא מרגיש בזה.

וע"פ האמור, יניחוה לנפשה ללימודי' ולמלאכתה בקודש חינוך על טהרת הקודש, והשי"ת יוסיף בהצלחתה בעניני' ולאחרי שנה ויותר, תתעניין בהנוגע לשידוכין.

בברכה לבשו"ט

(אגרות קודש חי"ט, מ' ד'קצז)

לעשות כמנהג המשפחה - 'בן שמונה עשרה לחופה'

במענה על מכתבו מאז - שנתאחר דרך הילוכו - בו כותב אשר המנהג במשפחתם להשתדל לקיים מרז"ל בן שמונה עשרה לחופה וכיון שכבר עבר גיל זה, מציעים לו נכבדות ועומד בספק אם להתעסק בזה כיון שרוצה ללמוד במנוחה עוד משך זמן.

לדעתי נכון שיתעניין בהאמור ובודאי בתנאים דירושלים עיה"ק ת"ו יוכל ללמוד גם לאחר החתונה משך זמן חשוב, וכבר ידוע עד כמה הפליגו רז"ל במעלת לימוד תורה בטהרה, ומה שחושש שהנישואין יפריעו בהתמדת הלימוד, הרי אין זה תלוי אלא ברצונו, ואם ירצה באמת אזי יצליח בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות קודם החתונה וגם לאחר החתונה, ויזמין לו השי"ת שידוך המתאים לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד עד שהענינים אשר נגדו תעזור לו להפכם לטוב.

(אגרות קודש חי"ג, מ' ד'רצה)

להתיר הנישואין המוקדמים - על-פי חוק

...הדגשתי וכ"פ - שמוכרח לעשות מה בנוגע להיתר נישואין [באחב"י הספרדים] בגיל מוקדם להמותר ע"פ החוק דכנסת, ומכמה טעמים: לכל לראש - כיון שגם עתה ישנם כו"כ מקרים דאירוסין וקידושין וגם נישואין, ושמפני

החוק נעשים בצנעא, ומובן הקלקול שבדבר. ועוד -

וגם זה עיקר - שבדורנו, הלואי שגם האשכנזים היו משיאים בניהם ובנותיהם קרוב לפרקם ולא כהמצב בהווה, ועאכו"כ בנוגע הספרדים שמאז ומקדם הורגלו בכהנ"ל. וגודל התקון - אין די באר. והבטיח שבהזדמנות יתעניין בהאפשריות עכ"פ להוריד גיל הנישואין לשנה וכיו"ב.

(אגרות קודש חכ"ג, מ' ח'תתמז)

דאגה שמבלבלת להתמדה ושקידה

במענה למכתבו מד' כסלו, בו כותב אשר הוא בגיל י"ז וחצי שנה, ורוצה להמשיך בלימוד וגם לאחר החתונה, אבל דואג כיון שהוצאות דירה לאחר החתונה עולות בדמים מרובים, ולכן נולדה סברא, שישע לחו"ל וכו'.

ומובן שלפלא הכי גדול הדאגה שלו עתה איך יסתדר לאחר החתונה, ודאגה עד כדי כך שמבלבלת להתמדה ושקידה בלימודו!

ואם את דעתי ישאל, הרי ילמוד באחת הישיבות אשר על טהרת הקדש באה"ק ת"ו בהתמדה ושקידה הכי גדולה, ובסילוק כל המחשבות המבלבלות מלימוד התורה ומעבודת ה' בעבודת התפילה.

ומובן וגם פשוט שבסדרי הלימוד צ"ל שיעור קבוע בלימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות [אשר בפרט בתקופתנו הכרח חיוני הוא לימוד זה, ובקביעות לא רק בזמן אלא והוא העיקר קביעות גם בנפש, וכמבואר בארוכה בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע מיוסד על מאמרי רז"ל בכמה מקומות, ועיין דברים נפלאים ומבהילים בהקדמת רבנו חיים וויטל תלמידו של האריז"ל ונדפס בההוספות לקונטרס האמור],

(אגרות קודש ח"ח, מ' ו'תקפז)

קביעת זמן החתונה

אין להמתין זמן ממושך עד הנישואין

..לכתבה שבגיל הנוכחי צריך לחכות כשנה ועוד יותר עד לנישואין, מובן גם פשוט שאין זה מתאים להשקפתי, שהרי אין זה השקפת תורתנו תורת חיים בכלל,

ובפרט בתוככי אחב"י הספרדים שגם הם שניהם נמנים על עדתם, ועוד וגם זה עיקר, שאינו רצוי כלל וכלל להיות מכירים וידידים ועל מנת להנשא, וביחד עם זה להחליט שמוכרח לחכות עד הנישואין בפועל כמה וכמה חדשים ואולי עוד יותר.

וכאמור אין זה רצוי כלל וכלל ועל הצעירים היראים וחרדים לדבר ה' להכיר כו' ולהתיידד רק בהקדם החלטה שכבר באה העת להנשא בפועל, והרי ברור שהוראות תורתנו תורת חיים הם לא רק לשם טובה בעולם הבא לאחר מאה ועשרים שנה,

אלא שזהו טובתו של איש הישראלי גם בעולם הזה, לחיות חיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

(מקור המכתב)

כל המקרב הרי זה משובח

במענה לשאלתה - ידועה דעתי מאז, שבדורנו כל המקרב זמן החתונה לזמן ההחלטה בהשידוך - ה"ז משובח.
(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט'קלד)

אריכות הזמן - תמוזה מאוד

מ"ש אשר זמן הנישואין נקבע לחדש אדר תשט"ז, תמי' על אריכות הזמן שעד הנישואין, ובטח יתרצו שני הצדדים להקדים בשעה טובה ומצולחת.

(אגרות קודש חי"א, מ' ג'תקלו)

סדר הלימוד לפני החתונה

הלכות הצריכות ומאמרי עבודה בחסידות

סדר הלימוד עד החתונה - לכל לראש הלכות הצריכות ומתחדשות מעת הנישואין. בחסידות - מאמרי עבודה. בשאר הזמן - בהתייעצות עם המשפיע שי'.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט"שנ)

הלימוד אחר החתונה

לימוד בכולל - כשנתיים

..אף שכמדומה גם על דבר זה נדבר, חזרתי עוד הפעם שלאחר החתונה משך זמן ילמד החתן בכולל כאן בארה"ב בניו-יארק, וכיון שהנוהג שהלימוד בכולל הוא לערך שנתיים ימים, דעתי בנידון זה שוודאי כן צריך להיות, היינו שילמד בכולל כאן לאחר שתסיים הכלה תלי משרתה בחינוך ב... שנת תש"ל ושנת תשל"א, ולאחרי זה ידונו הזוג הצעיר בינם ובין עצמם על דבר מקום דירתם לאחר זה.

(אגרות קודש חכ"ו, מ' ט'תשסא)

מקום החתונה

במקום הכלה

... על פי הנוהג ברובא דרובא, החתונה היא במקום הכלה, וגם בנידון זה לדעתי כן צריך להיות, ובפרט שכזכור לי כבר הוסכם על זה שתהי' החתונה בארצות הברית, אלא שאם יוותרו המחותנים וסיכמו להחליף מ... לניו-יארק, הרי גם זה נכלל בנוהג האמור.

(אגרות קודש חכ"ו, מ' ט'תשסא)

הוצאות החתונה

..בתימהון גדול נודעתי אשר השקו"ט על דבר פרטים האמורים וכיוצא בהם מתנהל על ידי החתן והכלה, שאין זה עניינם כלל וכלל, כי אם שייך זה אך ורק להמחותנים, והטעמים מובנים, וכבר פרסמתי דעתי בזה כמה וכמה פעמים.

והנה הנעשה בזה כבר עבר, אבל אמרתי להמחותנים, וכן אמרתי שאכתוב גם להם, שעל כל פנים מכאן ולהבא לא ינהלו המו"מ בזה לא החתן ולא הכלה כלל וכלל.

(אגרות קודש חכ"ו, מ' ט'תשסא)

שידוך בין בני דודים

מענה לאחד שרצה להתחתן עם בת דודתו, ושאל את הרבי האם יש בעיה להתחתן בשל קרבת המשפחה שביניהם.

הרבי מחק את המילה "יש", וכתב:

אין [בעיות להתחתן בשל קרבת המשפחה]

(תשורה משמחת נישואין)

קשיים במציאת שידוך

מענה לאחד שכתב לרבי כי נתקל בקשיים במציאת שידוך:

**אזכיר עה"צ יחליט לייסד חייו עי"ס [על יסודי] התומ"צ [התורה והמצות]
בדהתפועהמ"ז [בדיקת התפילין והמזוזות].**

(תשורה משמחת נישואין)

העובדה שההורים גרושים - לא צריכה לעכב השידוך!

העובדה שהורים מגורשים אין צריכה לעכב השידוך. ובלבד שיחליטו שניהם לייסד ביתם בישראל על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יומיים.

(אגרות קודש חכ"ה, מ' ט' תלט)

שמות זהים

כאשר שם החתן/כלה זהים לשמות החותנת

...לכתבו ע"ד הוספת שם ואיזה - יבחר בשם ע"פ עצת רב מורה הוראה במקומו
(היינו מקום שלומד תורה ומתפלל וכו').

וגוף הערתו יש לברר האם אחב"י הספרדים מלכתחילה לא קיבלו עליהם
צוואת רי"ח, וראה שד"ח אס"ד מע' חתן וכלה אות ה' ואילך.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט' רפג)

יוסף-יצחק

חתן ששמו "יצחק" וגם שם חמיו הוא "יצחק", שאל כיצד לנהוג - הרבי
הורה לחתן להוסיף את השם יוסף בשמו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ ג"ע
(=יוסף יצחק) [תשמ"ה].

(תשורה משמחת נישואין)

השם העיקרי - השם הנוסף

לכתבו בענין השמות - יוסיף לעצמו (בעליה לתורה, בחתימה וכו') שם בלה"ק
ומכאן ולהבא יעשהו לעיקר (אף שלפעמים יוכל להשתמש בשלושתם יחד, או
בהעיקר וא' מב' השמות דעתה).

ועוד ועיקר - יתנהג ככל המתאים לתמים וה' יצליחו.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט' שעז)

כאשר לאחד מהם יש שם נוסף

... ע"פ המבואר בפוסקים, כשיש שני שמות (שם כפול) לאחת ורק שם אחד להשניה, אין מקום לחשש שכותבו, כלל וכלל.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט' עט)

הוספת השם כעצת רב

ולכתבו אודות הגברת אשר הכיר והיחסים שביניהם וכו',

באם המדוברת שומרת מצוות בחיי היום יומיים, ז.א. הנהגתה בחיי היום יומיים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצוותיה עליהם נאמר וחי בהם, יוסיפו שם להמדוברת (נוסף על שמה עתה), הוספה על פי הוראת רב, ז.א. בעת אמירת מי שבדרך כשיעלו לתורה וכו', ויחליטו שניהם, הוא וכן המדוברת לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוה כאמור בהנהגה בחייהם היום יומיים כנ"ל, וינשאו כדת משה וישראל.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט' עט)

אין מקום לחשש

מענה לשאלת אחד התמימים על הצעת שידוך אשר שם המדוברת לאה, ושם אמו של הבחור אסתר לאה, אם יתעניין בשידוך:

"כיון ששם אמו תי' כנ"ל כבר פס"ד הצ"צ שאין מקום לחשש (שו"ת אה"ע סקמ"ג).

הקדמת האח הצעיר

מה שכותב אודות עניני שידוכין שיש לו אח גדול הימנו, יש לבקש את אחיו שימחול במחילה גמורה ואז יכול גם הוא להתעסק בהצעת נכבדות.

(אגרות קודש חט"ו, מ' ה' תצב)

נישואי הצעירה לפני הבכירה

להשליש סכום לחתונת הבכירה

לשאלתו אודות נישואי הצעירה לפני הבכירה - הנה בימינו אלה חושך כפול ומכופל עקבתא דמשיחא, אשר בן דוד בא כשיכלו כל הנשמות שבגוף, הרי אם תמחול הבכירה מחילה גמורה, ומה טוב בכתב או בפני עדים כשרים, התירו הדבר, כמובן שהחתן יהי' ירא שמים וכו', ומהנכון שנוסף על המחילה, הרי הבת הצעירה וכן ההורים של הבנות, ישלישו איזה סכום להוצאות החתונה של הבכירה כשתשתדך בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חט"ו, מ' ה' תרמז)

להמתין לאירוסי הגדולה

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר"ח מנחם, בו כותב ע"ד הצעת נכבדות עבור בנו... שליט"א עם בחורה אחת... אלא שיש לה אחות מבוגרת שטרם התארסה, אבל רמזו הוריהן שבקרוב הגדולה תתארס ואז יגמרו את הדבר עם הקטנה בהצעה האמורה.

הרי כיון שעניין שידוכין ה"ז בנין עדי עד, מובן שאין למהר וללחוץ על ההקדם בהנ"ל איזה ימים קודם, כי אם לקבוע איזה מועד, שעד המועד ההוא יחזו לאירוסיה של האחות הגדולה, והמועד הרי יכול להיות באיזה שבועות, כיון שבלא"ה נמצאים אנו בחדש עליו אמרו רז"ל במס' תענית (כט עמוד ב' בתחלתו) דלישתמיט באב. מכמה טעמים אין כדאי לקשר (פארבינדען) הצד השני שמוכרחים הם דווקא בההצעה, ולאידך גיסא גם מצדם לא לקשר (פארבינדען זיך) כיון שבאפשרי שבמשך שבועות אלו תהיינה עוד הצעות הראויות להתעניין בהן.

(אגרות קודש ח"ז, מ' ו' תמ)

הפרשי גילאים

כשהכלה מבוגרת יותר, יש לבדוק אם החתן מבוגר בשכלו יותר משנותיו...

במענה למכתבו בו כותב אודות בתו מרת.. תחילי והבחור שהכירה וכולי.

ועיכבתי המענה שלי באמרי אולי יתברר המצב יותר בינתיים, כיון שבמכתב חסרים כמה פרטים חשובים. ומהעיקריים הוא - האם הבחור מבוגר בשכלו ובאופי נפשו יותר משנותיו, שהרי אין הגיל קובע בנוגע לחיים מבוססים כ"א תוקף הדעת וישרת השכל וכולי. ובנוגע לאיש ואשה הישראלים הרי מהעניינים הכי עיקריים שיהיו יהודים מסורתיים בחיי היום-יום, שזוהי הדרך לחיים מאושרים ומבורכים מהשי"ת נותן התורה ומצווה המצוה.

ואף שלא קבלתי פרטים נוספים בהאמור, אבל כיון שבמכתב כ' שנתקבל זה עתה מזכיר עוה"פ מכתבו בנוגע לבתו תחילי, אין ברצוני לעכב המענה יותר.

ודעתי בשאלתו, אשר לנהוג בהתנגדות נמרצת לכאורה לא זו הדרך, אפילו באם צריכים להתנגד, כיון שבתקופתנו התנגדות נמרצת של הורים מביאה תיכף תגובה הפכית (אפילו אם המדובר הוא בילדים טובים וכולי) מאחר שמפרשים התנגדות כזו כנסיון להטיל מרות וכפיית דעת מגדולים על "קטנים" הזקוקים עדיין להדרכה וכולי. זאת אומרת - פגיעה ברגש העצמאות שלהם.

ובנוגע להתנגדות באופן המתאים, הרי לדעתי הקובע בזה הוא האמור לעיל, היינו אם הנהגתו בחיי יום-יום מתאימה למסורת אבות, זאת אומרת מתאימה לתורתנו תורת חיים ומצוותיה עליהן נאמר וחי בהם. ונקודה חשובה, אף שחשיבותה אינה בערך לנקודה הקודמת, היא - כנ"ל שמבוגר הוא יותר משנותיו.

ויהי רצון מהשי"ת - המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית - שיראו רוב נחת אמתי מבתם, כולל שידוך טוב לפני, טוב בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ובפרט שנכנסנו לחודש אדר שנצטוונו להרבות בו בשמחה, וציווי ה' הרי הוא גם נתינת כח ועניינים שיביאו לשמחה.

(אגרות קודש חכ"ד, מ' ט' קא)

האם יש מקום להודעת הגיל

(ב) בנוגע להצעת נכבדות, האם יש מקום להודעת הגיל, בזה עליה לפנות לרב מורה הוראה בסביבתה, שיורה לה דעת תורה בזה.

(אגרות קודש חכ"ד מ' ט' קצג)

הפרשי גיל

כשיש הפרשי גיל גבוהים

מענה אודות בקשת ברכה לשידוך, כאשר בין המדובר למדוברת יש הפרש-גיל גבוה ושניהם באים מרקע שונה:

כל שידוך - היינו חיים חדשים בין שני בני"א [=בני אדם] ממשפחות שונות וכו' - במילא מקום לספק איך יסתגלו זל"ז [=זה לזה], ובפרט בהתקופה שלאחרי ההתפעלות דהחתונה כשניתוסף לזה: חילוק בגיל ככתבה - ושהדגשת החילוק ותוצאותיו יתגדלו לאחרי שנים אחדות חילוק עיקרי בהחינוך, בהידיעה וכו'.

החילוק דספרדים ואשכנזים וכו' וכו' - והטעם היחידי להן שכותבתו - שיש ביניהם רגש של קירבה במשך של שנתיים - עפכהנ"ל [=על-פי כל-הנזכר-לעיל] טוב שכאו"א [=שכל אחד ואחת] מהם יחפש ענין המתאים יותר.

כל השמות ואזכיר עה"צ.

כמובן ברשותה להודיע הנ"ל גם להשני - שהרי בכהנ"ל ענינם שווה.

(תשורה משמחת נישואין)

מתיחת הפתח לאחות הבכירה

שמחתי לקבל את מפתחך, והרבה תודות על השורות הטובות בדבר השידוך של בתך. אפתח בברכה, יתן השם יתברך שזה יהיה בניין עדי עד באמת.

בהתאם לאמירת חז"ל שכאשר השם מראה חסד, הוא ממשיך להראות עוד חסד, יתן השם יתברך שבקרוב ממש תוכל לדווח על בשורות טובות דומות לגבי אחותה.

ישנו מנהג בכמה חוגים, שהוא גם המנהג שלנו, שבמקרה שבו בת צעירה משתדכת לפני אחות מבוגרת יותר, היא צריכה להפריש חלק מכספה למטרת הוצאות הנישואין של אחותה המבוגרת, ושההורים יעשו כמותה, מסיבות מובנות.

ההכנות המתאימות והנכונות לחתונה חסידית

מוסבר בספרי חסידות, שעניין הנישואין, מגיע עד אור אין-סוף, שלמעלה מסדר ההשתלשלות, שבמקום הזה, אין מקום כלל לעניין העוונות והפגמים.

יחד עם זאת ידוע, היות וכל זמן, משפיע על הזמן הסמוך לו, הרי שבבוא הזמן שנמשך אין-סוף שלמעלה מסדר ההשתלשלות, נמשך הדבר עוד לפני הנישואין, מעין המשכה זו בפנימיות, או במקיף.

ביום הנישואין, אם-כן, נמשכת המשכה שלמעלה מהשתלשלות, אבל יש צורך בהכנה לזה, באופן של אתערותא דלתתא דווקא, משום שב"אתערותא דלתתא תליא מילתא". לכן, "נהגו שהחתן והכלה מתעניין ביום חופתן", ולגביהם זה כמו הסליחה והמחילה של יום הכיפורים, וביום חתונתם מוחלין להם על כל עוונותיהם. ההכנה הזו, צריכה להיות גם בנוגע לזמן שלפני הנישואין, שבו נמשך מעין המשכה הנ"ל, שכבר אז צריך להתחיל בענייני ההכנה.

הקדמת האח הצעיר לאחות הבכירה -

להשקיע מכספם של החתן והכלה לאחות הבכירה...

על שאלת [...] שבתו נפגשה עם בחור אחד, והסכימו שניהם להשתדך, אבל באשר לו אחות בכירה לא נשואה, הוריו אינם רוצים להסכים לחתונתו טרם נשואי אחותו. ובאשר צריכים להתוועד ההורים משני הצדדים לדון בזה, שואל מה שיש לאמר להם.

ענה הרבי: שעליו למצוא ג' רבנים שישפיע עליהם שעל יסוד המאמר של חז"ל שמי שעברו עליו כ' שנה וכו', יתנו לו היתר לנישואין.

ואחר שיקבל ההיתר ישקיע החתן מכספו, והכלה מכספה, איזה סכומים להכנסת כלה עבור אחותו".

בקשת מחילה מהבכירה

לשאלת בחור הנמצא בשלבי שידוך, ולהמדוברת ישנה אחות מבוגרת שעדיין לא נשתדכה:

אינו ברור משני מכתביו - האם השידוך בשלב של שקו"ט או שכבר הוחלט.

בכל אופן - כיון שאחותה המבוגרת ממנה לע"ע לא נשתדכה - צ"ל מחילתה על "הצעירה לפני הבכירה". ההתנהגות בינו והמדוברת - כמובן ע"פ שו"ע, להודיעה (באם זקוקה לכך) בענייני מצוות וכו' אבל בדרכי נועם, שהם דרכי התורה ככתוב. התחזקות הבטחון בה' ע"י הוספה בתומ"צ.

בנוגע ליחס אם המדוברת ת' - לדבר עמה, וכן ע"י ידידים. בנוגע לזמן החתונה - כשיסתדר הנ"ל כפי שיתדברו ביניהם.

אמתי מתחילות ההכנות הרוחניות לחתונה

ומצד הקל-וחומר של "מרובה מדה טובה" - הרי מהזמן שבו מתחילים 'הבלבולים' מהעניינים החיצוניים של החתונה, צריכה להתחיל גם ההכנה לחתונה ברוחניות, על-ידי עבודת התשובה והעבודה בקו של "ועשה טוב".

במילים פשוטות יותר:

בזמן שבו מתחילים הבלבולים בענייני ממון, הקשורים עם החתונה, כמו סידור מקומות הישיבה בסעודת החתונה, באופן שלא תהיה "קנאה במעשה בראשית"... שלא למעט ב"ישותו" של אף אחד מהאורחים החשובים; או בנוגע לסידור הפרחים, והתמונות ובפרט לאחרונה, שלא מסתפקים בתמונות ב"שחור לבן", אלא צריכים תמונות צבעוניות "רחמנא ליצלן"... (צריך לזכור שהשיחה נאמרה בשנת תשי"ד, לפני 57 שנה! - המו"ל).

הנה מהזמן שבו מתחילים "טומלען זיך" - הרי מוטב "טומלען זיך" ב"עשה טוב": לערוך חשבון על כל העוונות שעבר במשך כל ימיו ולעשות תשובה עליהם, ללמוד תורה, לקיים מצוות בהידור ולעסוק בעבודת התפילה.

הרבי מספר שכאשר הציעו לפני אדמו"ר האמצעי כמה שידוכים, העדיף את השידוך שיוכל לבוא לידי פועל מוקדם ככל האפשר, כיוון שלא הייתה לו סבלנות להמתין להמאמרים שישמע לרגל החתונה!...

מהחתנים שבימינו, אמר הרבי, אי-אפשר לתבוע שכל עניין החתונה יהיה נוגע להם רק כדי להרבות אור החסידות בעולם... אבל לכל-הפחות תובעים מהם שלא ישכחו את מה שנפסק להלכה - שחתן ביום חופתו מוחלין לו על כל עוונותיו שעבר במשך כל ימיו, כולל גם על החטא החמור דח"נ, שהוא גורם את הגלות ומעכב את הגאולה.

בחתונת אדם הראשון אפילו תמונות שחור-לבן לא היו...

ובזמן כה מיוחד עבורו - מה לו לחשוב ו"טומלען זיך" בכל העניינים החיצוניים, או אפילו בעניינים של בית דירה, שזהו עניין שנוגע לאדם עוד יותר מאשר מזון ולבושים; בזמן זה מוטב להרבות בתשובה, כדי שימחלו לו על כל עוונותיו!

ומה שחושב שעליו להיות טרוד בעניינים אלו, כדי שחתונתו תהיה כמו אצל שאר בני-אדם... - הרי רואים אנו כבר בחתונה הראשונה, חתונתו של אדם הראשון, שלא זו בלבד שלא היו תמונות צבעוניות, אלא אפילו תמונות ב"שחור-לבן" לא היו... אלא היה כולו טהור, ואף-על-פי-כן היתה החתונה בהצלחה!...

הדברים הנאמרים למעלה, העיר הרבי, אינם בגדר "בדיחה", ואינם סוג של "דרשה", אלא הכוונה היא כפשוטו, בנוגע לפועל ממשי:

כיון שנוכחים כאן כמה וכמה חתנים, וכן כמה שיהיו חתנים בתוך מספר שבועות - עליהם לדעת שאין להם לבלבל את עצמם בכל העניינים הנ"ל; כל המלאכה בעניינים הנ"ל צריכה להיעשות על ידי אחרים, ואילו החתן והכלה עצמם, צריכים לעסוק - לא בהטפל - אלא בהעיקר.

והרי העיקר הוא - שהחתונה תהיה בשעה טובה ומוצלחת, ושיהיה "בנין עדי עד", והבטחת דבר זה אינה יכולה להיות על-ידי "תמונות" וכדומה... אלא על-ידי לימוד התורה, קיום המצוות בהידור, התעסקות בעבודת התפילה והתשובה, ותשובה באמת, ודוקא עי"ז אפשר להבטיח שהחתונה תהיה בשעה טובה ומוצלחת, ו"בנין עדי עד".

(מאמר מוסגר: ישנו פתגם שסיפר הרבי הריי"צ בשם הרשב"ץ: "הוא כבר מחל לעצמו", הוא עושה "חשבון" שברגע אחד יכול הוא להפוך מרשע גמור לצדיק גמור, ובמילא הרי הוא כבר "מוחל לעצמו"!... אלא התשובה צריכה להיות באופן שהקב"ה ימחל לו, תשובה אמיתית).

בטחון בהקב"ה שכל העניינים יהיו כדבעי.

והוא עצמו יחשוב, כאמור, רק על העיקר, והרי הדין הוא ש"כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך - ברכה מלשון המשכה - על העיקר ופוטר את הטפלה", היינו, שעי"ז שיפעל וימשיך את העיקר, יומשך בדרך ממילא גם הטפל.

כאמור לעיל, שהדיבורים אינם לשם דרשה, אלא הכוונה היא לפועל.

וזוהי ההוראה בנוגע לפועל:

נוסף על הדינים שצריכים ללמוד - שאין צורך להזהיר ("באָוואָרענען") על זה, שהרי מדובר בבני-ישראל כשרים ובבנות-ישראל כשרות, ובוודאי ילמדו את הדינים במדה הדרושה ובזמן הנכון ("וויפל מען דאָרף און ווען מען דאָרף"), ולא ידחו זאת לאחר זמן - הנה נוסף לזה, יש לעסוק בכלל בלימוד התורה, קיום המצוות בהידור, עבודת התפילה, ותשובה באמת.

ועל-ידי-זה נעשה שמוחלין לו כל עוונותיו, והחתונה תהי' בשעה טובה ומוצלחת, ו"בנין עדי עד".

(תורת מנחם כרך י"ב - תשי"ד ח"ג)

כאשר מברכים את הברכה של "בנין עדי עד", נעשה "בנין עדי עד" בפועל - ע"ד המבואר בנוגע לברכת השיבנו וסלח לנו, שכיון שמברכים על זה, בודאי שנעשית הסליחה והמחילה מיד; וכל מה שתובעים ממנו הוא - שיניח את כל הבלי העולם, ואזי תהיה החתונה בשעטומ"צ, ו"בנין עדי עד", כרצונו של הקב"ה.

על מה חושב החתן בשעת מדידת בגדיו...

אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר ה' המנהג, שגם הורי החתן והכלה היו מתענים ביום החופה. וכיון שגם אצל הורי החתן והכלה ישנו עניין התענית - הרי גם אצלם צריך להיות עניין ההכנה.

אמנם אי אפשר לדרוש מ"אביו של חתן ואמה של כלה" שיישבו במשך כל הזמן וילמדו "דרך חיים" או "צאינה וראינה", שהרי סוף-סוף עליהם להכין את צרכי החתונה;

אבל זאת תובעים מהם: א) שההכנות יהיו לא רק בהעניינים שישנם גם אצל אינם-יהודים, להבדיל, אלא גם ובעיקר בהעניינים ד"ונפלינו אני ועמך", (ב) גם בנוגע לשאר העניינים דצרכי החתונה - אפשר לעשותם ללא "הידורים", וכאשר יעסקו בעניינים אלו בקרירות, יהיה זה טוב יותר עבורם ועבור המסובים.

אמנם, כל זה הוא בנוגע לההורים; אבל מהחתן והכלה עצמם -

תובעים שלא יהיו שקועים כלל בהעניינים הטפלים, כיון שעניינים אלו יכולים להיעשות על-ידי אחרים.

- כאשר יש צורך למדוד בגדים - בהכרח, אמנם, למדדם על החתן... אבל גם אז אין לו להיות שקוע בכך (ובפרט שבלאו-הכי אין הוא יכול לראות בעצמו כיצד הבגד נראה עליו...), אף שהמדידה בפועל צריכה להיות על גופו; אבל בעניינים אחרים, ובפרט להיות שקוע בהם - ודאי שאין לזה מקום, אלא צריך שיהיה לו